

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā:

Lauksaimniecības starptautiskie aspekti

28. janvāris 2013, Brisele

Izskatāmais jautājums:

DG Agri ārlietu direktora Klausā Dietera Borcharda prezentācija par lauksaimniecības tirdzniecības politikas analīzi : Standarti un lauksaimniecības produktu tirdzniecība.

Rezumējums: Darba grupai gan vairāk bija informatīva nozīme, kur tika sniegta informācija par esošo situāciju, problēmām, risinājumiem, kā arī nākotnes plāniem attiecībā uz Starptautisko tirdzniecības līgumu sakārtošanu. Vispirms tika atgādināts, kāpēc ir nepieciešamība runāt par standartu ieviešanu, kā arī noskaidrot, kas ir nepieciešams starptautiskajā līmenī un kāda ir kopējā ietekme uz tirdzniecību. Būtiski ir nošķirt, kas ir obligātās prasības PTO līgumos - tehniskās barjeras tirdzniecībā (TBT) un tarifu barjeras SPS (Sanitārie un Fitosanitārie līgumi) līgumos, kā arī kāš ir brīvprātīgie standarti un kam mēs tos uzliekam. Standarta definīcija tiek traktēta kā apstiprināts dokuments, kopējai un atkārtotai lietošanai – noteikumi, vadlīnijas, produktu raksturojums, kas saistās ar ražošanas metodēm, kuru atbilstība nav obligāta. Tie var ietvert iepakojšanas, terminoloģijas, simbolu vai marķēšanas prasības, kas attiecas uz produktu, procesu vai ražošanas metodi.

Tomēr jāatzīmē, ka standarti var tikt lietoti arī kā obligātās prasības (piem. tirdzniecības standarti, pārtikas drošības prasības, utml).

Visas šīs prasības nosacīti var klasificēt sekojoši:

- Pārtikas drošības un augu, dzīvnieku veselības noteikumi, kas ietver maksimālos limitus mikrobioloģiskam un ķīmiskajam piesārņojumam, kā arī zāļu un fitosanitāro produktu atliekvielas, maksimāli pieļaujamo salmonellu skaitu gaļā; atļauto preperātu lietošana, kā arī hormonu preperātu lietošanas aizliegumi;
- Vides noteikumi;
- Pārstrādes metodes, kā piem. vīna, olīveļļas, piena pārstrādes metodes;
- Tirdzniecības standarti: tehniskās produktu prasības ražošanā, šķiras noteikšanā, sastāvdaļu tīrība, maisījumi vai ūdens saturs, augiem minimāliem kvalitātes standartiem ir jābūt nodrošinātiem;
- Marķēšanas noteikumi- sastāvdaļas un izcelsme;
- Bioloģiskās produkcijas noteikumi (marķēšana)

Papildus ir arī specifiskie standarti, kas tieši vai netieši ietekmē tirdzniecību, kā dzīvnieku labturības prasības, godīgas tirdzniecības prakse, sociālie standarti, vai reliģiskie apsvērumi (halāls, koshers)

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

Izskatāmais jautājums:

Prasību ieviešana un mīnusi

Rezumējums: Atbildība šo noteikumu ieviešanā gulstas uz daudziem publiskā, privātā, nacionālā un starptautiskā līmeņa dalībniekiem. PTO līmenī tie ir SPS un TBT līgumi, kas ir ieviesti 1994 gada Urugvajas raunda kontekstā. Tie attiecas uz katru iesaistīto valsti un prasība PTO dalībniekiem ievērot tos pamatojoties uz starptautiskajiem standartiem, vadlīnijām vai rekomendācijām, kā galvenajiem likumiem.

Starptautisko līgumu izpildes standarti bieži vien nonāk līdz patērētājam caur privāto kompāniju prasībām, piem lielveikalu tīkliem –Tesco, Carefour, Coop; rūpnieciskām organizācijām (jūras, zvejas noteikumi, GlobalG.A.P. standarts) pilsētu tirgiem; 2010 gadā ES darbojās vairāk nekā 400 privātās sertifikācijas shēmas. Valstiskās institūcijas parasti gan nav iekļautas privāto standartu attīstīšanā, jo tie ir brīvprātīgie standarti, bet tās netieši var stimulēt ieviest šīs privātās kvalitātes shēmas, lai nodrošinātu pārtikas drošību. Vēlāk diskusijās arī tika pacelts jautājums par EK izstrādes procesā esošajām vadlīnijām brīvprātīgajām sertifikācijas shēmām, kuras ir praktiski balstītas uz GLOBAL.G.A.P. standarta bāzes, bet kā apgalvo EK pārstāvis, ka noteikti ne 1:1. par pamatu ir ņemti arī starptautisko standartizācijas organizāciju kā ISO, UNECE, WHO, OIV, OECD un Eiropas Padomes noteikumi.

Standartu prasības tirdzniecībā rada gala patērētājam priekšrocības, jo atvieglo piekļuvi trešo valstu tirgum, dod iespēju pircējam izvēlēties cenu bez papildus kvalitātes izvērtēšanas, kā arī ļauj saņemt informāciju par preces kvalitāti, drošumu. Tehniskie noteikumi un standarti varētu būt kā tirdzniecības koordinatori, kas darbojas arī atbilstoši pieprasījumam un piedāvājumam tirgū. Standartu pielietošana ir arī sava veida aizsardzība pret tirgus svārstībām, attiecīgi to dara arī ar muitas tarifu noteikšanu konkrētiem produktiem.

Tomēr īpašo noteikumu ieviešana arī ierobežo tirdzniecību – augstas prasības lauksaimniecības produktiem var izraisīt augstu cenu veidošanos; dažu standartu ievērošana var būt apgrūtināša ārpus valsts robežām; beznodokļu zonu kontekstā standartu prasības kļūst par būtiskāko jautājumu tirgus piekļuvē, prasību dubultošanās var izsaukt apjukumu; bieži vien augsta kvalitāte nozīmē arī augstas izmaksas ražotājam.

Izskatāmais jautājums:

Kā darbojas divpusējie un reģionālie līgumi, kas ir spēkā.

Rezumējums: Eiropas Ekonomiskā zona (EEA) , kas darbojas praktiski uz tādiem pašiem tirdzniecības noteikumiem, kā ES dalībvalstis iekšējā tirgū (brīva preču, personu, pakalpojumu, kapitāla kustība), – Islande, Lihtenšteina, Norvēģija.

ES – Šveices divpusējais līgums darbojas lauksaimniecības produktu tirdzniecībā, kas ietver noteiktus noteikumus un standartus laukaugu veselībā, dzīvnieku veselībā un barībā, sēklu un

bioloģisko produktu tirdzniecībā, augļu un dārzeņu atbilstības izvērtēšanā, kā arī ģeogrāfisko norāžu un vīnu un stipro dzēriņu ražošanā.

ES –Turcijas muitas ūnijas līgums – lauksaimniecības preču tirdzniecība (sanitārie un fitosanitārie nosacījumi)

ES –Meksikas brīvās tirdzniecības līgums, kurš pamatojas uz PTO noteikumiem, ietverot īpašus tehniskos noteikumus un standartus, sanitāros un fitosanitāros līgumus.

ES – Čīles Asociācijas tirdzniecības līgums – sadarbība lauksaimniecībā un lauku sektorā un sanitārie, fitosanitārie noteikumi tiek pārskatīti, lai atvieglotu esošos nosacījumus un ieviestu PTO noteikumus.

ES – Rietumu Balkāni tiek stabilizēti esošie Asociētie līgumi, lai pietuvinātu ES prasībām l/s ražošanu, ūdens patēriņu un agro industriālo sektoru

ES – Korejas brīvās tirdzniecības līgums uzlabo FTA un TBT divpusējo līgumu darbību. Tiek diskutēts par beztarifu zonu

Vīnu un stipro dzēriņu līgumi starp ES- ASV; ES-Austrālija, ES- Kanāda nosaka vīna pagatavošanas praksi, marķēšanu, sertifikāciju, kas atbilst kopējiem standartiem.

ES –Kaimiņvalstu līgumi (Maroka, Tunisija, Ēģipte, Alžīrija, Libāna) pamatā noteikumi SPS (sanitārie un fitosanitārie jautājumi) tiek izcelti līguma tekstā.

Sarunas turpinās starp ES un Peru, Kolumbijas brīvās tirdzniecības līgumiem; Centrāl Amerikas līgumiem; Japānu, kur ietver arī bez tarifu barjeras; ASV; Kaimiņvalstis(Moldova, Gruzija, Armenija,) kā arī ACP(Āfrika, Karību valstis un Klusā Okeāna valstis)

Turpinās arī sarunas ar Kanādu par ierobežojumiem, kas būtu nepieciešami ieviest attiecībā uz piena produktiem , gaļu, olām – kas ir definēti, kā jūtīgie produkti ES.

Noslēdzies ir arī Tokijas raunds (sarunas ar Japānu), kas tiek uzskatīts par veiksmīgāku, nekā ar ASV, kur vēl ir problēmas ar produktu kvalitātes pārskatāmību, īpaši uz ĢMO produktiem. Savukārt ļoti smaga situācija ir sarunās ar Indiju tieši SPS un vides prasību piemērošanā.

Kopsavilkums/ leteikumi nākamajam darbam:

Viena no būtiskākajām lietām ir ES politika tās paplašināšanā. Kā zināms no š.g. 1. jūlija ES pievienojas Horvātija, tad ik pa brīdim vēlāk kandidātvalstis FYROM-Maķedonija, Islande, Serbija, Turcija, Montenegro. Savukārt kā potenciālās valstis Bosnija un Hercegovina, Albānija un Kosova. Šīs valstis ir salīdzinoši nabadzīgas, ar lielu lauksaimnieciskās ražošanas īpatsvaru – īpaši Turcija, kā arī ar salīdzinoši zemu kvalitāti. Vienlaicīgi pievienojoties ES , šīm valstīm arī tiek piešķirti Tiešmaksājumi pēc

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

vienkāršotās shēmas –no kopējā ES budžeta. Sarunās izskanēja nepārprotama atziņa par to, kam ir vajadzīga šāda paplašināšanās – Vecās dalībvalstis skaidro, lai varētu kontrolēt un izmantot šo valstu tirgu un izmantot viņu resursus. Un stipri šaubos vai mērķis ir šo mazo valstu attīstība, līdzīgi kā tas ir ar Baltijas valstīm.

Ierosinājumus un jautājumus par nākošās darba grupas tematiem var sūtīt līdz jūlijam, nākošā darba grupa plānota 30. septembrī

Edīte Strazdiņa

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA